

Sayı : 3992
Tarih : 19.01.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen soruların Milli Eğitim Bakanı **Yusuf TEKİN** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgül SAKİ

İstanbul Milletvekili

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'ne göre çocuk işçiliği; çoğu kez çocukları, çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimleri açısından zararlı işler olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar çalışma yaşamı içinde uzun çalışma süreleri, esnek, güvencesiz ve denetimsiz çalıştırılma koşulları, bedenlen zorlayıcı işler, sosyo-psikolojik açıdan uygun olmayan çalışma ortamları nedeniyle fiziksel ve zihinsel zarara uğramakta; gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayamamakta, eğitimlerine tamamen veya kısmen devam edememeleri nedeniyle mevcut potansiyelleri ortaya çıkamamaktadır.

Türkiye'de son 20 yıldır çalışmak zorunda kalan çocuk sayısı düşmediği gibi çocukların çalışma koşulları ve yaşadıkları hak ihlalleri giderek ağırlaşmaktadır.

FİSA Çocuk Hakları Merkezi'nin Yaşam Hakkı Raporu'na göre 2022 yılında en az 81 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını kaybetmiştir. İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisi'nin raporlarına göre göre son 11 yılda en az 631 çocuk işçi çalışırken hayatını kaybetmiştir; özellikle 14 yaş altı çocuk iş cinayetleri artmış durumdadır.

TÜİK'in 2022 yılı çocuk istatistiklerine göre 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %18,7'dir. Bu oran, 15-17 yaş nüfusuna denk gelen 3 milyon 600 bin çocuktan 640 bininin bir işte kayıtlı olarak çalıştığı anlamına gelmektedir. Çalışan çocuk sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre yıllık yaklaşık %20 artmıştır. Ancak Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM)'nden işyerlerine çıarak olarak gönderilen ve MEB istatistiklerinde öğrenci gözüktüğü için TÜİK verilerine dahil edilmeyen 14-18 yaş aralığındaki 1 milyon 376 bin çocuk dahil edildiğinde çocuk işçi sayısı 2 milyon 16 bine, işgücüne katılma oranı da % 33,5'a çıkmaktadır. 1 Eylül 2023'ten bu yana en az beş. çocuk MESEM'lere devam ederken çalıştırıldıkları işyerlerinde yaşamını kaybetmiş, bir çocuk ağır yaralanmıştır. Bu acı örneklerin sonuncusu İstanbul Esenyurt'ta staj yaptığı demir-çelik fabrikasında yaşamını yitiren MESEM öğrencisi 14 yaşındaki **Arda Tonbul**'dur.

Diğer yandan 2016 yılında Elazığ MESEM özelinde yapılmış ve yayınlanmış akademik bir araştırmaya göre; öğrencilerin %42.8'i çalışma durumunun kendilerine bedenlen ve ruhen zarar verdiğini düşünmekte, %9.4'ü işveren/diğer çalışanlar tarafından fiziksel veya sözel şiddete maruz kaldığını, %70.3'ü işe kabul sürecinde sağlık kontrolünden geçmediğini, %34.8'i ise

çalışma hayatında en az bir kere iş kazası geçirdiğini bildirmiştir. Aynı araştırmaya göre öğrencilerin haftalık ortalama 5,9 gün, günlük ortalama 11,5 saat çalıştığı tespit edilmiştir. Çocukların mevcut çalışma süreleri yasal sınırları aşmaktadır.

Üstelik çocukları MESEM'lere yönlendirmek için “Haftada 1 Gün Okul”, “Maaş ve Sigorta!”, “İş Garantisi!” sloganlarıyla kampanyalar düzenlenmesi; Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle “devamsızlıktan ya da başarısızlıktan kalan çocuklara” mesleki eğitim merkezlerine geçiş hakkının kolaylaştırılması çocuk işçiliğinin önünü açmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Çocukların erken yaşlarda okuldan ayrılmasını mümkün kılan 4+4+4 eğitim sistemi yerine çocukların 12 yıl kesintisiz eğitim alabilmelerini mümkün kılacak başka bir sistem üzerine Bakanlığınızca çalışmalar yürütülmekte midir?
2. Çocukların MESEM'ler vasıtasıyla çalıştırıldığı iş yerlerinde kimi zaman gece yarısına kadar çok uzun saatler ve ağır işyerlerinde ucuz işgücü olarak çalıştırılmasını önlemek için Bakanlığınız tarafından ne gibi tedbirler öngörülmektedir?
3. MESEM'ler vasıtasıyla işyerlerine yönlendirilen çocukların çalıştıkları işyerlerinin denetlenmesi ile ilgili olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ortak yürütülen bir çalışmanız var mıdır?
4. Çocuk işçi ölümlerinin cezasız bırakılmaması adına Bakanlığınız bu yönde nasıl bir müdahale süreci izlemektedir?
5. Gerek Birleşmiş Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne gerek ILO Sözleşmelerine taraf olan bir ülke olarak devletin çocukları korumak ve onları en iyi eğitim olanaklarını sunmak yükümlülükleri çerçevesinde çocukların eğitimden uzaklaşarak işçiliğe yönelmesini önlemek üzere Bakanlığınız tarafından ne tür adımlar atılmaktadır?